

Сигуран ослонац породици

Предузетница отвара углавном фирму да би обезбедила егзистенцију себи и ближњима, зато нема проблема ни са мушким занимањима, техничким наукама и – склона је мањем ризиковању од колега

Она има 42 године, средњу стручну спрему, основала је фирму и руководи њом јер је била принуђена а не првенствено зато што је видела прилику да шири видике и напредује у каријери. Удата је, има децу, бави се трговином на велико или мало, или је хлебље нашла у сектору услуга и прерађивачке индустрије. Истраживање које је објавило Министарство финансија и привреде показује је да је учешће предузетница у малим и средњим предузећа достигло 26 процената, што је близу европског просека од 30 одсто. Код нас, дакле, у сваком четвртом предузећу, у Европи у сваком трећем, што звучи врло охрабрујуће.

Тако српску предузетницу, да будемо прецизни у називу, виде статистичари и истраживачи. А ми смо сачекали да прође Осми март па да овај текст без епите-

та „пригодан за њен дан“ буде осврт на то како жене пливају узбурканим водама бизниса. Прво куцамо на врата Удружења пословних жена Србије и председнице Сање Поповић-Пантић. Додуше „сироти мушкарци“ могу да помисле да оне имају неке посебне потребе у послу када се састају у „свом“ удружењу, упркос томе што постоје привредне коморе... Али, оне упорне и „жилаве“ не посустају. Отварају врата УПЖ чим им понестане подршке, идеја, или пожелe са неким да размене искуство, посаветују се или чак и разоноде.

И заговарање важно

– Удружење је настало 1998. године и успешно послује већ 15 година. Имамо 250 чланица из целе Србије, успешно сарађујемо са шест локалних удружења предузетница и помогли смо оснивање до сада четири локална удружења, од тога у овој

години у Зајечару и Суботици, а планирамо да подржимо и оснивање удружења у Бујановцу. Специфичност нашег удружења јесте у томе што је у могућности да се посебно посвети женама као предузетницама и да за њих врло циљано организује обуке, пословне сусрете, прикупљање и слање корисних пословних информација – истиче Сања Поповић-Пантић, председница Удружења пословних жена Србије.

– Сва пословна удружења пружају сличан пакет услуга, али ми се трудимо да нашим чланицама обезбедимо услуге које су у највећој мери прилагођене њиховим потребама, и то онда када је њима најпотребније, а не онда кад ми мислимо да је то њима потребно – додаје наша саговорница, иначе истраживач у Институту „Михајло Пупин“.

Конкретно то би било...

– Доста се бавимо истражива-

Још пљуште шамари

Жене у Србији чине 51,3 посто популације, при чему се у просеку удају са 27 година, живе две године дуже од мушкараца, доминирају у већини области, али је њихов положај у Србији још на незадовољавајућем нивоу, при чему су оне у посебно тешком положају када је у питању њихов здравствени статус и насиље над њима, истакла је недавно министарка здравља у Влади Републике Србије Славица Ђукић-Дејановић на округлом столу „Положај жена у Србији“.

њем потреба и проблема предузетница као и посредовањем између њих и релевантних институција које су надлежне за

различита питања са којима се предузетнице сусрећу у различитим фазама развоја свог бизниса. Модеран назив за ту активност јесте „јавно заговарање“ и ми смо у фебруару ове године формирали Одбор за јавно заговарање унутар нашег удружења, састављен од предузетница, наших чланица, са циљем да се још ефикасније посветимо унапређењу услова пословања за жене предузетнице у Србији – истиче председница УПЖ.

Када отвори своје предузеће за „газдарицу“ почиње живот пун нових ликова: почев од општинара, порезника, клијената, радника, мада неке настоје да на почетку запосле само себе и ближе чланове породице. Ни налик на оне филмске приче у којима пословне даме направе бум на тржишту, „згазе“ мушку конкуренцију, за час претворе радњу у мултикомпанију.

Владају техничким наукама

– Према истраживању које је спровело наше Удружење две трећине анкетираних предузетница остварује приход који је главни извор финансирања породице. Анкета о коришћењу времена у Србији редовно показује прилично поражавајуће податке који указују на то да жене након радног времена, и у 21. веку, настављају са радом у „другој смени“, али код куће, што је непланирани рад – спушта нас на земљу Сања Поповић Пантић. С обзиром на то да је и сама магистар наука, претпостављамо да зна добро ко више



Сања Поповић-Пантић

улаже у своје образовање, ко је спремнији да се током каријере усавршава, учи, упознаје нове технологије? Жена или мушкарац?

– Све је више жена које завршавају техничке факултете, чак се сећам података да је неколико година број уписаних студенкиња на Машинском факултету био већи од младића – додаје председница УПЖ. – Међутим, чини се да након завршених студија, жене полако губе утакмицу са мушкарцима, који се доминантно посвећују каријери, док постизање баланса између породичног и професионалног живота представља, очигледно, у највећој мери само „женски“ проблем и не поставља се питање равноправног учешћа оба пола у подели улога и постизању баланса.

Портретишући пословну жену у Србији морамо да се

Чија је плата већа

Министар енергетике, развоја и заштите животне средине Зорана Михајловић рекла је на округлом столу „Положај жена у Србији“ да код нас још постоји подела на мушке и женске послове, уз оцену да је недопустиво да жене морају дупло више да раде да би им се признало да упола добро раде као мушкарци. Зато питамо Сању Поповић шта кажу конкретни подаци о томе да ли је плата успешне пословне жене мања од оне коју прима њен колега?

– Недавно истраживање је показало да ова разлика није нарочито значајна – тек 3,3 одсто зато што жене имају боље особине везане за тржиште рада. Наиме запослене жене – оне које раде јесу образованије у просеку од мушкараца па самим тим имају и боље плате, што смањује разлику. Међутим, иза овог износа стоји прикривена чињеница да је у Србији мала запосленост нискоквалификованих жена. Другим речима, када би више нискоквалификованих жена било запослено, онда би укупне зараде жена биле ниже – јаз у платама би се повећао са 3,3 одсто на 11 процената.



Размењују искуства, сазнају нешто ново: у Удружењу пословних жена Србије

Светско искуство каже...

Компаније на чијем се челу налазе женски менаџери боље послују од оних које на водећим позицијама имају мушкарце, показали су резултати истраживања које је спровео Институт „Credit Suisse Research“. Студија је спроведена на 2.400 компанија. Показало се да фирме са мешовитим менаџментом послују за четвртину боље од оних које на руководећим позицијама имају само мушкарце, преноси сајт poslovnazena.rs

ВАШ ЛЕКАР

ЛАБОРАТОРИЈЕ

BELLADONNA

Kosovska 16, Zemun
2615-515, 316-4657
www.belladonna.co.rs
11302595-1

НЕУРОЛОГИЈА

NEUROLOGIJA MediHelp

PRVI PRIVATNI CENTAR ZA GLAVOBOLJE I MIGRENE
CENTAR ZA VRTOGlavICE

Color doppler krvnih sudova glave i vrata

011/367-90-83
064/554-98-60

www.medihelp.co.rs

Beograd, Ulica Miloja Pavlovića 15
u ordinaciji i kod kuće

11302713-1

ДЕРМАТОЛОГИЈА

EXPERTO CREDITE

Privatna spec. ordinacija za kožne i venerične bolesti
Deligradska 24, Beograd
011/3618-638 011/3615-778
www.expertocredite.rs
11302704-1

EPIDERM

Dr Jegda Novković
Svetozara Markovića 52,
Beograd
362-0848
www.epiderm.rs
11302702-1

УЛТРАЗВУК

ULTRAZVUK DR TRKULJIĆ

Bul. A. Čarnojevića 73,
Novi Beograd, Blok 24
011/301-64-94, 063/842-66-51
www.dr-trkuljic.com
11302590-1

ОПШТА БОЛНИЦА

BEL MEDIC

Koste Jovanovića 87
011/309-10-00, 0-24h
www.belmedic.com
11302710-1

ПОЛИКЛИНИКЕ

INTERTIM

Centar za bolesti štitaste žlezde
Svetog Save 41 (Hram)
245-3824, 063/810-6103
www.intertim.net
11302670-1

СТОМАТОЛОГИЈА

BEL MEDIC

Koste Jovanovića 87
011/309-10-00, 0-24h
www.belmedic.com
11302710-2

НЕФРОЛОГИЈА

MIRKOVIĆ

spec. Ordinacija
Španskih boraca 32a/2
064/116-0169, 011/313-3543
11302705-1





Њихов избор су углавном мала предузећа

Брине и држава

Крајем протекле недеље у Привредној комори Србије одржана је седница Савета за женско предузетништво на којој је специјални гост била чланица послодавачке групе Европског економског и социјалног комитета Мади Шарма. Тема о којој се разговарало – одрживи развој женског предузетништва у Србији. Том приликом представљене су и препоруке за развој посебних мера финансијске и нефинансијске подршке женском предузетништву у Србији у оквиру програма мера Владе Србије. Било је и речи о остварењу Националне стратегије за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности 2008–2014, са нагласком на подстицању запошљавања, женског предузетништва и само-запошљавања.

осврнемо и на предрасуде које и она сама носи у глави, бар ако је веровати психотерапевту Зорану Миливојевићу, а које је опширно објашњавао у разговору за сајт www.poslovnazena.rs

– Друштвене улоге су такве да девојчицу уче да неко треба да брине о њој, а дечака да је он тај који треба да омогући својој будућој породици да опстане. И зато је некако „нормално“ и женама и мушкарцима да су мушкарци ти који треба да преузму одговорност, да доносе одлуке, али и да снесу последице ако одлуке нису исправне. Једноставно, мушкарци се гурају да буду шефови и надређени, док опет велики број и мушкараца и жена сматра да је удобније ако неко други носи одговорност – сматра Миливојевић.

Постоји још један моменат, по његовим речима, а то је да онај ко је надређен некад мора да буде у конфликту са онима који су испод њега како би посао функционисао. Жене у принципу не воле конфликте, више воле да се договоре, да приволе другу страну на сарадњу.

– Такође мислим да су савремене жене оптерећене тиме да морају да буду женствене, да буду сексуално привлачне, да буду даме. Надређени не треба да се допада подређенима, не треба да га воле, већ да га поштују. И зато мислим да је довољно бити

дама или госпођа на послу – изричит је психотерапеут.

Јесам вредна, нисам вредна, јесам...

Шта неке жене спречава да саме себе не сматрају довољно вредном за неку позицију?

– Спречава их то што нису уверене да заиста имају довољно развијене способности које су потребне за водеће или истакнуте позиције. Дакле, главни проблем није отпор средине, који иначе заиста постоји, већ је нека врста става према себи, унутрашњег гласа који каже: „Ниси довољно добра за то. Шта ће бити када други то открију?“ Веровање у сопствене способности, самопоуздање је кључно да би се неко прихватио неког задатка. Ако закључи да она то може да ради, даље се преиспитује да ли то хоће, да ли се исплати, да ли је у складу са њеним животним циљевима и вредностима. А управо су на питању самопоуздања жене у минусу јер им нико у детињству није говорио да ће да воде неко предузеће или важан сектор, већ да ће да се удају и имају децу – уверава Миливојевић.

Ипак враћамо се Сањи Поповић Пантић јер се у Удружењу, у разговору са колегиницама, већ уверила како жене реагују на пословни неуспех и успех, кога радије бирају за сарадника и јесу ли спремне да ризикују више од мушкараца.

– Сазнања кажу да су жене генерално мање склоне ризицима, због чега су у највећој мери и концентрисане у сектору малих предузећа. У избору запослених опредељују се према квалитету али не и полу, међутим као послодавци показују више сензибилитета према женама и њиховим породичним обавезама иако је веома тешко наћи праву меру у томе и истовремено не угрозити нормално функционисање фирме у врло тешким условима опстанка на тржишту. Зато је врло важна подршка државе која треба максимално да подржи друштвено одговорну функцију предузећа у односу према женама као запосленим – узвраћа наша саговорница из Удружења пословних жена.

С обзиром на то да у послу успешне даме нису увек и власнице фирме, како им је када су само „радна снага“ која уме да ради и руководи?

– Моје лично мишљење јесте да је женама теже у корпоративном сектору, будући да је конкуренција неумољива и да се често у таквој атмосфери свака ситница третира као „професионална слабост“, па самим тим и одсуство жене због болести детета и слично, што представља велики, иако често, невидљиви терет и извор великог стреса за жене поготово. Наравно, има и изузетака и ми смо се као удружење бавили осветљавањем примера добре праксе у корпоративном свету, издвајајући оне компаније које показују бригу за свој запослени кадар женског пола. Почев од промовисања жена на менаџерским позицијама па до бриге о деци и отварања вртића унутар компаније. Међутим, то су изузеци и још увек је веома присутна непријатељска култура у односу на запослене жене које желе да имају и породичан и професионалан живот – наводи Сања Поповић Пантић.

Рајна Поповић

Директор у сукњи

Да се не би испоставило да пишемо о предузетницама а да ниједну од њих не питамо како јој је и шта ради, изабрали смо Биљану Трифуновић, некада нашу колегиницу, сада успешну пословну жену, да нам одговори на три питања. **ЈА КАО НОВИНАР:** Двадесет две године је прошло од када сам напустила редакцију „Привредног прегледа“. Са радошћу се сећам лепих догађаја, најжалост нисам заборавила ни дане проведене са незадовољним радницима из целе старе Југославије који су долазили пред Савезну скупштину да искажу незадовољство. Без обзира на све, то је један изузетно леп период мог живота, ако занемарим плату, која је увек била понижавајуће мала.

ЈА КАО ПРЕДУЗЕТНИК: Када сам се определила за приватан бизнис, у почетку имала сам два ограничавајућа фактора: године, била сам млада, и други то што сам жена. На срећу, од почетка радим са супругом. Тако сам понекад прибегавала лукавству, да препустим супругу да уговара посао, јер наши људи некако више верују мушкарцима. Брзо је све дошло на своје место, па су се и клијенти навикли на чињеницу да сам ја већински власник у фирми и директор, и исто тако добар стручњак као да сам мушкарац. Сада мислим да је мало лакше него пре двадесет година. Задовољна сам што сам приватник, без обзира на текуће проблеме.

ЈА У БУДУЋНОСТИ: Целог живота, радила сам само оно што волим. Како је на ваги задовољства у послу и даље остало у истом односу новинарство као и финансијски консалтинг, спољна трговина, и све што је у вези са економијом. Сматрам да сам направила добар баланс и да ћу још дуго писати тек годину дана покренути стручни блог: www.biljanatrifunovic.com, и држати предавања из области спољне трговине и девизног пословања.